

záleží tedy na jednotlivých institucích, které zakoupí. Lze vyhledávat buď v jedné, nebo více databázích najednou. Jednou z nich je např. databáze Academic Search Elite, která nabízí plné texty téměř 1 380 časopisů z oblasti společenských a humanitních věd, vzdělání, multikulturalismu atd. Práce s databázemi v EBSCO je sice o něco složitější než v předchozích případech, zato však nabízí více mož-

ností (adresář firem, stahování a tisk článků, fotografií, map, vlajek atd.). Strukturu potřebných informací si lze nastavit prostřednictvím „Options Screen“. Zde lze zvolit podrobnost zobrazených výsledků a typ jejich třídění, např. zobrazí se pouze názvy článků nebo i jejich podrobnější identifikace, jsou uspořádány podle data, názvů časopisů, jmen autorů atd.

Natalie Jandová

Projekt EuReporting a evropský systém sociálního zpravodajství

Mezinárodní výzkumný projekt EuReporting se zabývá vývojem teoretických a metodologických konceptů sledování sociálních indikátorů v Evropě a připravuje dynamický a snadno dostupný informační systém o zdrojích dat a o publikacích v oblasti sociálního zpravodajství. Cílem tohoto snažení je přispět k vytváření celoevropského systému sociálního zpravodajství a měření kvality životní úrovně (welfare), který by byl postaven na vědeckém základě, a podílet se na překonání vzájemné izolace existujících, alespoň částečně srovnatelných výstupů národních výzkumů.

Pravidelný a systematický monitoring společenských podmínek života založený na empirickém výzkumu má v řadě zemí Evropy dlouhou tradici. Tato tradice se ovšem původně rozvíjela a často i nadále rozvíjí převážně na národní úrovni. Rozsah a kvalita zkoumání se v jednotlivých zemích velmi liší a vzájemná srovnatelnost produktů národních výzkumných projektů je omezená. Proces integrace a rozšiřování Evropské unie postupně otevírá stále další témata přesahující národní generalizace a společná evropská politika vyvíjí významný tlak na jejich řešení. Projekt EuReporting na vzniklou situaci odpovídá budováním potřebné výzkumné infrastruktury.

Realizaci projektu financuje Evropská komise v rámci programu TSER (*Targeted Socio-economic Research*). Mezinárodním koordinátorem je Dr. Heinz-Herbert Noll z výzkumného centra ZUMA (*Zentrum für Umfragen, Methoden und Analysen*) v Mannheimu v Německu. Na projektu se podílí řada osobností z význačných sociálně vědních in-

stitucí členských států Evropské unie a z České republiky, Maďarska a Polska. Tříletý projekt by měl být završen na jaře 2001. Řada dílčích produktů – teoretické a metodologické koncepty měření a klasifikace sociálních indikátorů, databáze existujících publikací a dat ze statistických šetření – je však přístupná již nyní.

Dílčí cíle projektu

Výzkumná práce je rozdělena na tři základní části: (1) Evropský systém sociálních indikátorů, (2) Inventura komparativních databází z výzkumných šetření a (3) Dostupnost komparativních dat oficiálních statistik.

První subprojekt, *Evropský systém sociálních indikátorů*, vytváří konceptuální předpoklady pro kontinuální, komparovatelný a vědecky založený výzkum sociálních indikátorů. Ten má umožnit analýzy kvality sociálního zabezpečení, kvality života a změn v sociální struktuře v členských zemích Evropské unie, v dalších vybraných zemích, na nichž má EU bezprostřední zájem, a v EU jako celku. V podstatě se jedná o vytvoření struktury zkoumaných oblastí života a jejich měřených dimenzí, výběr a definici sociálních indikátorů pro tyto oblasti a další konceptuální zakotvení instrumentů měření. Východisky pro výběr a definici jednotlivých položek systému jsou „cíle vývoje welfare“ v Evropě a potřeby evropské politiky. Cíle vývoje welfare byly identifikovány na základě studia existujících konceptů rozvíjených sociálními vědami a dokumentů Evropské komise a smluv mezi členskými státy unie. Další práce je zaměřena na vytváření časových řad z dostupných dat a na konstrukci indexů sumarizujících informace o hlavních indikátorech.

Cílem subprojektu *Inventura komparativních databází z výzkumných šetření* je pořídit přehled o již existujících, veřejně přístupných datových souborech ze sociálních výzkumů, které by byly použitelné pro měření sociálních indikátorů. Datové archivy zpřístupňují množství datových souborů, souhrnná informace o možnostech jejich využití v oblasti sociálního zpravodajství však dosud dostupná nebyla. Budované *Dynamické informační centrum* (DIC – *Dynamic Information Centre*) umožní prostřednictvím internetu prohledávat databáze informací o výzkumných šetřeních a databáze otázek z výzkumů, které mohou poskytnout mezinárodní srovnání v rámci Evropy nebo časové (alespoň 3 roky) srovnání v rámci jednotlivých zemí. Systém je organizován podle kategorizace oblastí života a sociálních indikátorů vytvořené v rámci prvního subprojektu.

Třetí subprojekt, *Dostupnost komparativních dat oficiálních statistik*, pořizuje přehled současných statistických systémů sledování sociální situace, dokumentuje hlavní statistická šetření ve vztahu k tématům EuReportingu, mapuje možnosti přístupu k datům a shromažďuje dostupné údaje o literatuře a další reference. Vznikající databáze je přístupná pomocí informačního a vyhledávacího systému na internetu.

EuReporting a Česká republika

Připravovaný evropský systém sociálního zpravodajství zahrnuje i Českou republiku, která je asociovanou zemí Evropské unie. V rámci EuReportingu je naše země zohledněna při vytváření konceptuálních předpokladů systému a vznikající databáze obsahují relevantní údaje o České republice. Českou účast v projektu zajišťuje Sociologický ústav AV ČR. Úkolem týmu projektu v Sociologickém ústavu je dokumentace dat z českých výzkumů z let 1990-1997, mapování stavu sociálního zpravodajství v České republice a srovnání s Polskem a Maďarskem. V létě 2000 byla v Praze organizována konference projektu EuReporting.

Výsledky projektu

Současný stav rozpracování projektu již umožnil zpřístupnit dílčí výsledky. Hlavní přístup k nim poskytuje *internetový portál*, který je umístěn na serveru Mannheimského centra ZUMA (internetová adresa je uvedena na konci článku). Vedle podrobných informací o projektu jsou k dispozici *elektronické verze většiny publikací projektu*. Jedná se o teoretické práce na koncepci systému sociálních indikátorů a sociálního zpravodajství a přehledy o stavu sociálního zpravodajství a datových zdrojů v jednotlivých evropských zemích a v Evropě jako celku. Přístupná je rozsáhlá *databáze literatury*, která je použitelná pro studium sociální situace ve sledovaných evropských zemích, a *databáze statistických šetření*. Obě databáze umožňují elektronické vyhledávání relevantních údajů. Dynamické informační centrum o databázích z výzkumných šetření dosud zprovozněno nebylo.

Konečným výstupem projektu EuReporting má být kvalitní infrastruktura sloužící pro organizaci šetření sociálních indikátorů, pro analytickou činnost v oblasti tvorby podkladů pro rozhodování evropské administrativy, zázemí pro badatelskou činnost v oblasti sociálních věd a informační zdroj pro nejrůznější osoby a instituce zajímající se o sociální problematiku v rámci celé Evropy nebo v jednotlivých členských a asociovaných zemích. Vedlejším, ale též důležitým efektem mezinárodní spolupráce na projektu je příspěvek k vytváření společné evropské identity v oblasti sociálního výzkumu a k integraci sociálně vědeckých institucí z asociovaných zemí do tohoto procesu. V kontextu stavu a dostupnosti sociálního zpravodajství o české společnosti se význam EuReportingu pro Českou republiku zvětšuje o to, že projekt může částečně suplovat jiné chybějící zdroje informací o naší zemi.

EuReporting na Internetu

http://www.gesis.org/en/social_monitoring/social_indicators/EU_Reporting

Jindřich Krejčí